

C:\Users\Plazma\Desktop\Knhy pdf\Nová složka
(2)\Sheckley_Robert-Chodi_pesek_okolo.pdb

PDB Name: Chodí pešek okolo
Creator ID: REAd
PDB Type: TEXT
Version: 0
Unique ID Seed: 0
Creation Date: 29.3.2007
Modification Date: 29.3.2007
Last Backup Date: 1.1.1970
Modification Number: 0

Robert Sheckley - Chodí pešek okolo
Ikarie 1996/08

Po přistání na Regulu V postavili muži z Jarmolinského výpravy tábor a aktivovali SR-22-0134, svého strážního robota, kterému říkali Max. Robot byl hlasem ovládaný dvounohý mechanismus a měl za úkol střežit tábor proti útoku nepřátelských mimozemšťanů v případě, že by se nějaký vůbec objevili. Max byl původně podle předpisu ocelově šedý, ale během nekonečné cesty vesmírem ho přebarvili na bledě modro. Max měřil přesně metr a půl. Členové výpravy ho brali jako dobrosrdečného kovového mužička — cosi jako Železnáka z pohádek o zemi Oz.

Samozřejmě se mýlili. Jejich robot neměl žádnou z vlastností, které mu připisovali. SR-22-0134 nebyl rozumnější než samohybná mlátička, nebyl dobrosrdečnější než automatický ocelový mlýnek. Prakticky mohl být přirovnáván k turbině nebo rádiu, ale nikdy k čemukoli lidskému. Jediným lidským prvkem na SR-22-0134 byly jeho skryté možnosti.

Malý Max, bledě modrý, s červenými očima, obcházel hranici tábora se senzory na stopkách. Kapitán Beatty s poručíkem Jamesem vyrazili ve vznášedle do terénu na týdenní průzkum. Starost o základnu přenechali poručíkovi Halloranovi. Halloran byl nevysoký podsaditý chlapík s klenutou hrudí a nohama do O. Byl veselý, pihovatý, houževnatý, prostořeký a vynalézavý. Poobědval a odpověděl na pravidelné hlášení průzkumné skupiny. Potom si rozložil plátěné lehátko, usadil se do něj a kochal se okolím.

Regulus V byl celkem příjemným místem, pokud byste náhodou patřili mezi vyznavače pustoty. Rozpálený kamenitý povrch a na něm nějaké živočichové, kteří z dálky vypadali jako kojoti. O holý život tu a tam bojoval nějaký ten kaktus. Halloran vyskočil. „Maxi! Trochu se porozhlédnu za hranicí tábora. Budeš to tu mít na povel, dokud se nevrátím.“

Robot přerušil občůzku. „Ano, pane, přebírám velení.“

„Nedovolíš žádným vetřelcům, aby přepadli tábor; obzvlášť těm dvojhlavým s nohama dozadu.“

„Provedu, pane.“ Pokud šlo o vetřelce, neměl Max smysl pro humor. „Znáte heslo, pane Hallorane?“

„Znám, Maxi. A co ty?“

„Já ho také znám, pane.“

„Dobrá. Zatím na viděnou.“ Halloran opustil tábor.

Když asi po hodině zkoumání okolí nenašel Halloran nic zajímavého, vrátil se. Potěšilo ho, že SR-22-0134 hlídá hranice tábora. Znamenalo to, že je všechno v pořádku.

„Buď zdrav, Maxi,“ zavolal. „Máš pro mě nějakou zprávu?“

„Stůj,“ zvolal robot. „Řekni heslo.“

„Přestaň s tou šaškárnou, Maxi. Nemám náladu na —“

„STŮJ!“ vykřikl robot, když se Halloran chystal překročit hranici.

Halloran se okamžitě zastavil. Maxovy fotoelektrické oči se rozzářily a tlumené dvojí cvaknutí oznámilo, že výzbroj byla uvedena do pohotovosti. Halloran zvolil obezřetný postup.

„Stojím. Jmenuji se Halloran. Stačí, Maxi?“

„Sdělte mi heslo, prosím.“

„Luční zvonky,“ řekl Halloran. „A teď, když dovolíš —“

„Nevstupujte do prostoru tábora,“ varoval ho robot. „Vaše heslo je neplatné.“

„Co to meleš. Sám jsem ti ho dával.“

„To bylo předchozí heslo.“

„Předchozí? Nějak se ti to v té tvé chatrné paměti zamotalo,“ prohlásil Halloran. „Jediné heslo je Luční zvonky a tys žádné nové nedostal, protože žádné nové není. Ledaže...“

Robot vyčkával. Halloran probíral tu nepříjemnou myšlenku ze všech stran, až nakonec prolomil mlčení.

„Ledaže by ti kapitán Beatty dal nové heslo dříve, než odešel. Bylo to tak?“

„Ano,“ přitakal robot.

„Měl jsem s tím počítat,“ řekl Halloran. Usmíval se, ale znepokojovalo ho to. K podobným kiksům už dříve došlo. Ale vždycky byl v táboře někdo, kdo mu napověděl.

Stále ještě neměl důvod k obavám. Když se nad tím člověk pořádně zamyslel, byla ta situace strašně směšná. A mohla být vyřešena s pouhou špetkou zdravého rozumu.

Halloran samozřejmě předpokládal, že robotům SR nechybí zdravý rozum.

„Maxi,“ řekl Halloran, „vím, co se asi přihodilo. Kapitán Beatty ti pravděpodobně dal nové heslo. Ale zapomněl mi o tom říct.“

Robot to nijak nekomentoval. Halloran pokračoval: „Ten omyl je možné snadno napravit.“

„Z hloubi duše věřím, že ano,“ řekl robot.

„To je jasné,“ vysvětloval Halloran o něco méně sebejistě.

„S kapitánem máme pro podobné případy dohodnutý postup. Když ti sdělí nové heslo, zároveň je ústně předá i mně. Ale pro případ, že by došlo k nějakému omylu — jako teď — také je zapisuje.“

„Opravdu?“ zeptal se robot.

„No ovšem,“ odpověděl Halloran. „Pokaždé. Bez výjimek. Což, jak doufám, zahrnuje i dnešní případ. Vidiš ten stan za tebou?“

Robot stočil jeden senzor, ten druhý současně nespouštěl z Hallorana. „Vidím ho.“

„Dobrá. V tom stanu stojí stůl. Na tom stole leží ocelově šedý blok.“

„Souhlasí,“ potvrdil Max.

„Fajn! No, a v tom bloku je přicvaknutý i jeden list papíru. Jsou na něm zapsány důležité údaje — nouzové radiové frekvence a tak podobně. V horní části toho papíru, červeně zakroužkované, je současné heslo.“

Robot vysunul a zaostřil svůj senzor, pak ho stáhl zpět. Řekl Halloranovi: „To, co říkáte, je pravda, ale nepodstatná. Mě zajímá jen, jestli znáte současné heslo, ne, kde je napsané. Jestliže mi můžete sdělit heslo, musím vás vpustit do tábora. Pokud nemůžete, musím vám ve vstupu zabránit.“

„To je šílené!“ vykřikl Halloran. „Maxi, ty debilní hnidopichu, to jsem já, Halloran, a ty to moc dobře víš! Jsme spolu ode dne, kdys byl aktivován! Takže přestaneš si teď prosím hrát 'chodí pešek okolo' a pustíš mě dovnitř?“

„Vaše podoba s panem Halloranem je vskutku zarážející,“ připustil robot. „Ale já nejsem ani vybaven ani zmocněn k identifikaci osob; a ani nemám povoleno jednat na základě svých vjemů. Jediným důkazem, který mohu přijmout, je samotné heslo.“

Halloran s přemáháním zkontrolil svůj vztek. Konverzačním tónem prohodil: „Maxi, starý brachu, vypadá to, že mě pokládáš za mimozemšťana.“

„Jelikož neznáte heslo,“ řekl Max, „musím na své domněnce trvat.“

„Maxi!“ vykřikl Halloran a o krok postoupil, „pro Boha živého!“

„Nepřibližujte se k hranici tábora!“ varoval ho robot s blikajícími senzory. „Ať jste kdokoli nebo cokoli, držte se zpět!“

„Dobře, držím se zpátky,“ oznamoval Halloran chvatně. „Nerozčiluj se hned.“

Ustoupil od hranice a počkal, až se robotovy senzory uklidní. Potom usedl na balvan. Musel se nad tím vážně zamyslet.

Bylo téměř poledne regulského tisícíhodinového dne. Dvojhvězda visela v nadhlavníku jako pokřivená bílá skvrna na bělostném nebi. Loudavě se pohybovala nad temným žulovým povrchem jako pomalu se pohybující ničitel, který zlikvidoval všechno, čeho se dotkl. Suchým žhnoucím vzduchem jen občas zakroužil v unylých zákratech osamocný pták. Od stínu ke stínu přebíhalo několik drobných živočichů. Tvor, který připomínal vlka, ohlodával stanový kolík. Modrý robotek ho ignoroval. Člověk seděl na kameni a pozoroval robota.

Halloran, který už pociťoval příznaky úžehu a žízně, se pokoušel pochopit své postavení a vymyslet nějakou únikovou cestu.

Chtěl vodu. Brzy bude potřebovat vodu. Nedlouho nato zemře z nedostatku vody.

Nevěděl o žádném zdroji pitné vody v blízkém okolí, kromě té v táboře.

V táboře byla spousta vody. Ale nemohl se k ní dostat přes robota.

Beatty s Jamesem se s ním budou pokoušet spojit za tři dny, ale pravděpodobně je neznervózní, jestliže jim neodpoví. Krátkovlnný přenos byl poruchový dokonce i na Zemi. Znovu to zkusí večer a ještě následující den. Pokud se jim nepodaří navázat spojení, vrátí se.

To tedy dělá čtyři pozemské dny. Jak dlouho dokáže vydržet bez vody?

Odpověď závisí na množství jeho ztrát vody. Pokud by celkový úbytek tekutin dosáhl deseti až patnácti procent jeho tělesné hmotnosti, upadne do mdlob. K tomu může dojít s katastrofální rychlostí. O domorodých beduínech odloučených od jejich zásob se říkalo, že podlehlí do čtyřiačtyřiceti hodin. Ztroskotali motoristé na americkém jihozápadě, kteří se pokoušeli projít pecí mohavské pouště, většinou nevydrželi ani celý den.

Regulus V je stejně horký jako Kalahari a má nižší vlhkost vzduchu, než jaká je v Mrtvém údolí. Jeden den na Regulu trvá téměř tisíc pozemských hodin. Bylo poledne, má tedy před sebou, pět set hodin vytrvalého slunečního jasu bez přístřešku nebo stínu.

Jak dlouho může vydržet? Jeden pozemský den. Při tom neoptimističtější odhadu dva dny.

Může klidně zapomenout na Beattyho i Jamese. Musí získat vodu z tábora a musí ji získat rychle.

To znamená, že musí nalézt způsob, jak proniknout kolem robota.

Rozhodl se, že zkusí logiku. „Maxi, musíš vědět, že já, Halloran, jsem opustil tábor a že já, Halloran, jsem se po hodině vrátil a že jsem to já, Halloran, kdo tu teď stojí před tebou bez hesla.“

„Míra pravděpodobnosti se velmi silně přiklání k vaší interpretaci,“ připustil robot.

„No, a proto —“

„Ale já nemohu jednat podle pravděpodobnosti, ani podle téměř stoprocentní jistoty. Zkrátka a dobře, byl jsem vytvořen za jasným účelem — pro boj s nepřátelskými mimozemšťany, bez ohledu na značně mlhavou možnost, že bych se kdy s jakým setkal.“

„A mohl bys mi aspoň podat polní láhev s vodou?“

„Ne. To by bylo proti předpisům.“

„Dostals snad někdy nějaký příkaz ohledně poskytování vody?“

„Ne přímo. Ale vyplývá to z mých základních povelů. Nemám radit ani jinak napomáhat mimozemšťanům.“

Halloran vzápětí vychrlil záplavu slov, velmi rychle a dost hlasitě. Jeho výrazy byly nade vši pochybnost pozemského původu, ale Max je nechal bez povšimnutí, protože byly hanlivé, zaujaté a zcela bezobsažné.

Po chvíli mu mimozemšťan, který se vydával za Hallorana, zmizel z dohledu za kamenným kvádrem.

Po několika minutách se zpoza skal vylouдал s pohvizdováním nějaký tvor.

„Buď zdrav, Maxi,“ proneslo to stvoření.

„Dobrý den, pane Hallorane,“ odpověděl robot.

Halloran se zastavil tři metry od hranic tábora. „No,“ řekl, „porozhlédl jsem se kolem, ale není toho tady moc k vidění.“

Stalo se něco, když jsem byl pryč?“

„Ano, pane,“ řekl Max. „Nějaký mimozemšťan se snažil proniknout do tábora.“

Halloran pozvedl obočí. „Vážně?“

„Naprosto vážně, pane.“

„A jak ten mimozemšťan vypadal?“

„Vypadal skoro jako vy, pane Hallorane.“

„Propánajána!“ zvolal Halloran. „Jak jsi poznal, že to nejsem já?“

„Protože se pokoušel vstoupit do tábora, aniž by mi řekl heslo. To by pan Halloran samozřejmě nikdy neudělal.“

„Zcela jistě ne,“ řekl Halloran. „Dobrá práce, Maxi. Budeme si muset dát na toho maníka pozor.“

„Ano, pane. Děkuji, pane.“

Halloran nedbale přikývl. Byl se sebou spokojen. Dospěl k závěru, že Max, s ohledem na způsob jeho konstrukce, bude ke každému setkání přistupovat samostatně a bude se chovat s ohledem na podstatu aktuální situace. Tak to také mělo být, protože Max nesměl jednat na základě předchozích zkušeností.

Max byl vybaven jednoduchou logikou. Předpokládal, že pozemšťané znají heslo vždycky. Předpokládal, že mimozemšťané heslo neznají nikdy, ale vždycky se snaží proniknout do tábora. Takže o tvorovi, který se nepokouší vstoupit do tábora, musí předpokládat, že nemá žádné vetřelecké sklony k vniknutí do tábora, tudíž musí jít o pozemšťana, a to až do chvíle, kdy se ukáže opak.

Halloranovo vědomí vyvozovalo podivuhodně přesné závěry na člověka, který ztratil několik procent svých tělesných tekutin. Teď mu nezbývalo než doufat, že mu vyjde i zbytek jeho plánu.

„Maxi,“ řekl, „během svého průzkumu jsem učinil jeden dost znepokojivý objev.“

„Pane?“

„Zjistil jsem, že jsme se utábořili na hraně jedné z pevninských ker, ze kterých je složena kůra této planety. Linie zlomu jsou zcela zřetelné; ve srovnání s nimi připomíná Sanandreakský zlom vlasovou trhlínu.“

„To vypadá špatně, pane. Hrozí nám velké nebezpečí?“

„To si piš za ty své plechové uši, že je to nebezpečné. A velké nebezpečí znamená spoustu práce. Ty a já, Maxi, teď přesuneme celý tábor asi tak o tři kilometry na západ. Okamžitě! Takže popadni přepravky a pojď za mnou.“

„Ano, pane,“ odpověděl Max. „Jakmile mě zprostíte hlídky.“

„Dobře, ukončuji tvou hlídku,“ sdělil mu Halloran. „Do práce!“

„Nemůžu,“ protestoval robot. „Musíte ukončit mou stráž tím, že mi řeknete současné heslo a prohlásíte, že rušíte předchozí rozkaz. Potom budu moci ukončit hlídku v tomto táboře.“

„Na formality není čas,“ obořil se na něj Halloran zhurta. „Nové heslo je „Bělice“. Do díla, Maxi, právě jsem pocítil otřes.“

„Já jsem nic nezaznamenal.“

„A proč bys měl?“ utrl se na něj Halloran. „Ty jsi jen robot SR, ne pozemšťan se speciálním výcvikem a jemnými smysly. Ksaku, další zachvění! Teď jsi to musel cítit i ty!“

„Myslím, že jsem to také ucítil!“

„Tak do práce!“

„Pane Hallorane, já nemůžu! Prostě nesvedu opustit hranice tohoto tábora bez přímého rozkazu! Prosím, pane, uvolněte mě!“

„Neproživej to tolik,“ řekl Halloran. „Když o tom tak přemýšlím, necháme ten tábor tady.“

„Ale to zemětřesení—“

„Právě jsem provedl nové výpočty. Máme víc času, než jsem si původně myslel. Ještě se jednou porozhlédnu kolem.“

Halloran přešel za skály, mimo robotovo zorné pole. Zběsile mu bušilo srdce a krev v jeho cévách mu připadala hustá a líná. Kolem hlavy mu poletovaly hvězdičky. Usoudil, že je v počátečním stadiu úžehu, a přinutil se v klidu usednout do flíčku stínu.

Nekonečný den se vlekl vpřed. Beztvará bílá skvrna dvojhvězdy se o prst sesunula k obzoru. SR-22-0134 střežil svou hraniční linii.

Zvedl se mírný vánek, zesílil až téměř do bouře a metal písek proti Maxovým nemrkajícím senzorům. Robot se sunul vpřed po dokonalé kružnici. Vítr utichl a mezi skalami zhruba dvacet metrů od něho se objevila jakási postava. Někdo ho pozoroval. Byl to Halloran nebo ten mimozemšťan? Max o tom odmítl uvažovat. Hlídal svou linii.

Z pouště se přihnal malý tvor podobný kojotovi a proklíčkoval v těsné blízkosti Maxových nohou. Nějaký velký pták se spustil k zemi, aby ho pronásledoval. Ozval se tlumený řev a na jeden ze stanů vystříkla krev. Pták namáhavě zabíral

křídly a stoupal do vzduchu s čímsi zmítajícím se ve spárech.

Max tomu nevěnoval pozornost. Sledoval humanoidního tvora potácejícího se k němu od skal.

Tvor se zastavil. „Dobrý den, pane Hallorane,“ pozdravil ho Max vzápětí. „Cítím, že bych vás měl upozornit, že vykazujete nepopíratelné příznaky dehydratace. To je stav, který vede k šoku, bezvědomí a smrti, pokud se s tím něco rychle neprovede.“

„Drž hubu,“ zarazil ho Halloran chraptivým, horkem vyprahlým hlasem.

„Provedu, pane Hallorane.“

„A neříkej mi pane Hallorane.“

„Proč bych neměl, pane?“

„Protože já nejsem Halloran, já jsem mimozemšťan.“

„Vážně?“ podivil se robot.

„Ano, vážně. Ty o tom snad pochybuješ?“

„No, vaše ničím nepodložené tvrzení—“

„Tak abys věděl, dokážu ti to. Já neznám heslo. Je to dostatečný důkaz?“

Když robot stále váhal, Halloran řekl: „Podívej, pan Halloran mi řekl, že bych ti měl připomenout tvé vlastní základní definice, tedy kritéria, na jejichž základě konáš svou práci. Uvažuj: pozemšťan je rozumný tvor, který zná heslo; mimozemšťan je rozumný tvor, který nezná heslo.“

„Ano,“ souhlasil robot neochotně, „mým měřítkem je znalost hesla. Ale stejně cítím, že není něco v pořádku. Co kdybyste mi třeba lhal?“

„Pokud bych lhal, musel bych být pozemšťan, který zná heslo,“ vysvětloval Halloran. „V takovém případě nehrozí žádné nebezpečí. Ale ty víš, že já nelžu, protože víš, že žádný pozemšťan by v případě hesla nelhal.“

„Nevím, jestli to můžu předpokládat.“

„Musíš. Žádný pozemšťan nechce vypadat jako mimozemšťan, že?“

„Samozřejmě že ne.“

„A heslo je jediným jistým rozlišením mezi člověkem a mimozemšťanem?“

„Ano.“

„Takže tím je moje tvrzení ověřeno.“

„Stále si nejsem jist,“ řekl Max a Hallorana napadlo, že robot odmítá přijmout zdůvodnění od mimozemšťana, i když se ten vetřelec snaží dokázat, že je vetřelec.

Max vyčkával. Po chvíli řekl: „Dobrá, souhlasím, že jste mimozemšťan. S ohledem na to vám zakazuji vstup do tábora.“

„Nežádám tě, abys mě pustil dovnitř. Jsem totiž Halloranovým zajatcem a ty víš, co to znamená.“

Robot rychle zamrkal senzory. „Já nevím, co to znamená.“

„To znamená,“ opakoval Halloran, „že musíš plnit Halloranovy rozkazy vztahující se k mé osobě. Podle jeho rozkazu musím být držen uvnitř tábora a nesmím být propuštěn, dokud on nevydá k tomuto případu další rozkazy.“

Max vykřikl: „Pan Halloran ví, že vás nemůžu pustit do tábora!“

„Ovšem! Ale Halloran ti vzkazuje, abys mě uvěznil v táboře, což je něco zcela jiného.“

„Opravdu?“

„Jistěže! Musíš vědět, že pozemšťané vždycky zajímají mimozemské vetřelce, kteří se pokoušejí proniknout do jejich tábora!“

„Možná, že jsem slyšel něco v tom smyslu,“ připustil Max. „Přesto vás však nemůžu pustit dovnitř. Ale můžu vás hlídat tady, přímo před táborem.“

„To není moc dobré,“ opáčil Halloran rozmzele.

„Lituji, ale to je to nejlepší, co mohu udělat.“

„Co se dá dělat,“ rezignoval Halloran a usadil se do písku. „Od této chvíle jsem tvým zajatcem.“

„Ano.“

„Tak mi dej napít vody.“

„Nemám dovoleno —“

„K čertu s tím, určitě víš, že se zajatými mimozemšťany má být nakládáno s úctou odpovídající jejich postavení a mají jim být poskytnuty základní životní potřeby podle Ženevské konvence a dalších mezinárodních smluv.“

„Ano, o tom jsem slyšel,“ souhlasil Max. „Jaká je vaše hodnost?“

„Jamisdar, délesloužící. Mé pořadové číslo je 12278031. A potřebuji neprodleně vodu, protože bez ní zemřu.“

Max se na několik vteřin zamyslel. Konečně promluvil: „Dám vám vodu. Ale až poté, co dostane svůj příděl pan Halloran.“

„Určitě jí tu je dost pro oba?“ zeptal se Halloran a pokusil se na tváři vyloudit vítězoslavný úsměv.

„O tom,“ informoval ho Max jemně, „musí rozhodnout pan Halloran.“

„Co se dá dělat,“ řekl Halloran a vstal.

„Počkat! Stát! Kam jdete?“

„Jen za tamty skály,“ řekl Halloran. „Nadešel čas pro mou polední modlitbu, kterou musím vykonat v naprostém soukromí.“

„A co když utečete?“

„A proč bych to dělal?“ zeptal se Halloran na odchodu. „Halloran by mě stejně znovu chytil.“

„Pravda, pravda, ten člověk je génius,“ zamumlal si robot pro sebe.

Uběhla jen chvílička. Vzápětí vyšel ze skal Halloran.

„Pan Halloran?“ zeptal se Max.
„Osobně,“ ujistil ho Halloran srdečně. „Dostal se sem můj zajatec bez problémů?“
„Ano, pane. Je tamhle ve skalách a modlí se.“
„Nic proti tomu,“ řekl Halloran. „Poslyš, Maxi, až zase vyjde, postarej se, aby dostal nějakou vodu.“
„S radostí. Až dostanete vy svůj přiděl, pane.“
„Sakra, já vůbec nemám žízeň. Jen zaříd', aby trochu dostal ten ubohý zatracený vetřelec.“
„To nemůžu, dokud nevidím, že vy jste vypil svou dávku. Příznaky dehydratace, kterých jsem si na vás všiml předtím, pane, teď znatelně pokročily. Nemáte daleko k mdlobám. Trvám na tom a vyzývám vás — napijte se!“
„Dobře, nech toho sekýrování a přines mi čturu.“
„Ale, pane!“
„No? V čem je problém?“
„Víte, že nemohu opustit své stanoviště zde na hranici.“
„Proč bys sakra nemohl?“
„Je to proti předpisům. A také proto, že za těmi skalami je vetřelec.“
„Budu hlídat místo tebe, Maxi, starý kamaráde, a ty doneseš láhev jako hodný kamarád.“
„Je to od vás pěkné, že mi to nabízíte, pane, ale já na to nemůžu přistoupit. Jsem robot SR sestrojený za jediným účelem — střežení tábora. Nesmím tuto odpovědnost přenechat komukoli jinému, dokonce ani pozemšťanovi nebo jinému robotovi SR, dokud neuslyším heslo a nebudu svého úkolu zproštěn.“
„Jó, jó,“ zavrčel Halloran. „Ať začnu z kteréhokoli konce, vždycky mi vyjde nula.“ Zničeně se odvrátil za skály.
„Co se stalo?“ zeptal se robot. „Co jsem řekl?“
Odpovědi se nedočkal.
„Pane Hallorane! Jamisdare!“
Stále žádná odpověď. Max pokračoval v ostraze své hraniční čáry.
Halloran byl vysílen. Pálilo ho v krku od mluvení s tím hloupým robotem a bolelo ho celé tělo z neutuchajícího žáru dvojhvězdy. Už byl víc než spálený; byl zčernalý, grilovaný skrznastrz, člověk upečený jako krocan. Bolest, žízeň a vyčerpání ho ovládly a neponechaly prostor žádné emoci vyjma zlosti.
Zuřil na sebe, že se nechal zaplést do tak absurdní situace, že se nechá zabít tak hloupě. („Halloran? Ach, ten, neznal heslo, chudák jeden, a zemřel na úžeh necelých padesát metrů od vody a přístřešku. Smutný, neobvyklý a směšný konec...“)
Byl to vztek, co ho teď drželo na nohou, co mu pomáhalo zhodnotit celou situaci a hledat cestu do tábora.
Přesvědčil robota, že je pozemšťan. Potom přesvědčil robota, že je mimozemšťan. Oba postupy selhaly, když došlo na zlomový bod v podobě vstupu do tábora.
Co mu ještě v tuto chvíli zbývá zkusit?
Převalil se na záda a zahleděl se vzhůru k sálající bělostné obloze. V jeho zorném poli se pohybovaly černé flíčky. Halucinace? Ne, to kroužili ptáci. Pohrdli svým obvyklým jídelníčkem sestávajícím z kojetů a čekali na zhroucení něčeho opravdu chutného, jakéhosi chodícího hodovního stolu...
Halloran se přinutil sednout si a napřímil se. Teď, řekl si pro sebe, musím celou situaci probrat a najít nějaká zadní vrátka.
Z Maxova hlediska jsou všichni rozumní tvorové, kteří znají heslo, pozemšťané; všichni rozumní tvorové, kteří neznají heslo, jsou mimozemští vetřelci.
Což znamená...
Znamená co? Na okamžik se Halloranova mysl dotkla klíče k řešení. Ale on se nedokázal soustředit. Ptáci kroužili níže. Jeden z kojetů se přiblížil a začal mu očichávat boty.
Pust' tohle všechno z hlavy. Soustřed' se. Proměň se v praktikujícího automatologa.
Důsledně vzato je Max hloupý. Nebyl sestrojen, aby rozpoznával podvodníky, dovede to jen v té nejomezenější míře. Jeho kritéria jsou — archaická. Jako v tom příběhu, kde Platón definoval člověka jako neopeřeného dvojnožce a Diogenés přinesl oškubané kuře, které tím pádem tuto definici splňovalo. Na základě toho Platón změnil svou definici a prohlásil, že člověk je lysý dvojnožec s plochými nehty.
Ale dá se to použít na Maxe?
Halloran prudce potřásl hlavou, aby se přiměl ke koncentraci. Ale jediné, co viděl, byl Platónův člověk — téměř dvoumetrové kuře bez peří, ale s plochými nehty.
Max je zranitelný. Musí být! Na rozdíl od Platóna nedokáže své myšlenky měnit. Max je zajatcem svých definic i s jejich logickými důsledky...
„Ať do ně hrom bací,“ zajásal Halloran. „Myslím, že už to mám!“
Pokusil se to promyslet, ale zjistil, že to nedokáže. Prostě to musí zkusit a skončit buď se štítem nebo na něm. „Maxi,“ řekl tiše, „blíží se k tobě oškubané kuře. Nebo spíš upečené kuře. Zahrň si to do svého světového názoru a zapiš si to za uši!“
Nebyl si jist, co tím vlastně chtěl říct, ale věděl, co udělá.

Kapitán Beatty s poručíkem Jamesem se vrátili do tábora po třech pozemských dnech. Našli Hallorana v bezvědomí a zápascích o život v důsledku dehydratace a úžehu. Drmolil o tom, jak se Platón snažil zabránit mu ve vstupu do tábora a jak se Halloran proměnil v téměř dvoumetrové kuře bez širokých nehtů, a tak se dostal na kobyliku tomu učenému filozofovi a jeho kamarádčkovu robotovi.

Max mu dal vodu, zabalil jeho tělo do vlhkých přikrývek a s použitím přeložené plastové folie vyrobil stín. Halloran by

se měl vzpamatovat během jednoho, dvou dnů.

Než se zhroutil, napsal vzkaz: Bez hesla se nelze dostat zpět říct továrně instalovat v robotech SR nouzovou pojistku.

Beatty nedokázal z Hallorana dostat kloudného slova, a tak vyzpovídal Maxe. Slyšel o Halloranově průzkumné obchůzce a o různých mimozemšťanech, kteří vypadali jako on a co říkali a co říkal Halloran. Bezpochyby šlo ve všech případech o stále zoufalejší Halloranovy pokusy o průnik zpět do tábora.

„Ale co se stalo potom,“ vyzvídal Beatty. „Jak se sem nakonec dostal?“

„Neprošel sem,“ tvrdil Max. „Prostě najednou byl uvnitř.“

„Ale jak pronikl kolem tebe?“

„Nepronikl! To je zhola nemožné. Pan Halloran prostě byl v táboře.“

„Tomu nerozumím,“ řekl Beatty.

„Abych pravdu řekl, pane, ani já. Lituji, ale vaši otázku bude schopen zodpovědět asi pouze pan Halloran.“

„Chvilí potrvá, než Halloran s někým promluví,“ konstatoval Beatty. „Každopádně, pokud on našel nějaký způsob, předpokládám, že se to podaří i mně.“

Beatty i James se snažili, ale stále se nedokázali dobrat odpovědi. Nebyli dost zoufalí nebo dost rozčilení a nedokázali se soustředit tím správným směrem. Aby pochopili, jak se Halloran dostal dovnitř, bylo nezbytné nahlížet na závěr této příhody Maxovými očima.

Horko, vítr, ptáci, skály, slunce, písek. Pomímám nepodstatné. Střežím hranice tábora proti vetřelcům.

Horko, vítr, ptáci, skály, slunce, písek. Pomímám nepodstatné.

Náhle se zpoza skal z pouště něco vynoří a jde to ke mně. Je to nějaký velký tvor, tvář mu zakrývají dlouhé chlupy, jde po čtyřech.

Vyzývám ho. Vřiči na mě. Opět ho vyzývám, tentokrát důrazněji, aktivuji svou výzbroj, varuji ho. Ten tvor bručí a neustále se přibližuje k táboru.

Probírám své definice, abych mohl zaujmout odpovídající postoj.

Vím, že lidé i mimozemšťané jsou rozumní tvorové, kteří se vyznačují inteligencí, jež je vyjádřena schopností mluvit.

Tato schopnost je nezbytně nutná, protože odpovídají na mou výstrahu.

Pokud jsou požádáni o heslo lidé, vždy odpovídají správně.

Pokud jsou požádáni o heslo mimozemšťané, vždy odpovídají nesprávně.

Jak vetřelci, tak lidé vždycky odpovídají — správně nebo nesprávně — jsou-li požádáni o heslo.

Jelikož toto je pevně dáno, musím předpokládat, že jakýkoli tvor, který neodpoví na mou výzvu, nemůže odpovědět, tudíž si jej nemusím všimnout.

Mohu ignorovat ptáky a hady. To velké zvíře, které jde kolem mě, můžu také ignorovat. Nevšímám si toho tvora, ale udržuji své senzory ve zvýšené ostražitosti, protože pan Halloran je někde venku v poušti. Je tam také mimozemšťan, nějaký Jamisdar.

Ale co je tohle? Je to pan Halloran, zázračně zpět v táboře, sténá a trpí dehydratací a úžehem. Tvor, který prošel kolem mě, zmizel beze stopy a Jamisdar se pravděpodobně stále ještě modlí ve skalách...

přeložil Jiří T. Pelech